

Borůvka, Otakar: About Otakar Borůvka

Z. Vejvodová

75 let akademika Otakara Borůvky

Vesmír 53, 1974, 186

Persistent URL: <http://dml.cz/dmlcz/500300>

Terms of use:

© Vesmír, s.r.o., 1974

Institute of Mathematics of the Czech Academy of Sciences provides access to digitized documents strictly for personal use. Each copy of any part of this document must contain these *Terms of use*.

This document has been digitized, optimized for electronic delivery and stamped with digital signature within the project *DML-CZ: The Czech Digital Mathematics Library* <http://dml.cz>

aparaturu ani korunu, a musel proto improvizovat. Byli ovšem již tehdy takoví, kteří si pro svou práci našli lepší možnosti a mohli se věnovat svým pokusům bez organizační zátěže, stranických schůzí atd. Ti pak pochopitelně pronikli ve vědě daleko rychleji a využívali vesele výhod, které jim socialistické zřízení poskytlo.

„Jeho život osciloval kolem vědy jako ohnivý bod, ale nikdy se nestal vědcem. Než stačil odložit svou obrovskou aktovku a zastavit se, zemřel na naprosto zanedbaný zánět ledvin. Zbyly po něm poznámky v knihách, podepsané zápisy ze schůzí a aktovka. Kuličky z těsta vyhodili, bufet a ústav byl zrušen... Jeho život byl jako ohnivý bod, kterému se nepodařilo zapálit nic jiného kromě sama sebe.“

Tuto poslední větu je třeba rozhodně opravit. Nepodařilo se mu zapálit sobce a příživníky, kteří byli povzneseni nad „špinavou politiku“ (která jim kupodivu v r.1968 už tak špinavá nebyla), ale zapálil stovky srdcí nesobeckých mla-

dých lidí. Zbyla po něm řada vědeckých publikací (Holub „opomenul“, že později pracoval v Biologických ústavech Akademie jako vědecký pracovník), a jeho organizační práce v Biologických ústavech nebyla malá a přinesla své ovoce. Nezůstala zapomenuta ani československá expedice na Island v r.1948, jejímž byl technickým vedoucím. Této expedice, která propagovala v době, kdy to většina odborníků ani nechtěla chápat, komplexní kolektivní práci, se zúčastnila řada mladých přírodovědců, kterým dala cenný impuls do další práce. Můžeme uvést jména jak V.Landa, člen korespondent ČSAV, Fr.Pospíšil, dnes ředitel ÚEB, J.Brčák, DrSc., doc.Z.Urban, doc.J.Slípka aj. Kniha o expedici i Staňkův film mohou dosvědčit, kolik energie a neúnavné obětavosti vložil Hořavka do tohoto podniku a kolik přinesla tato expedice všem patnácti členům.

Ne, František Hořavka nežil nadarmo, jeho pochodeň vědce-komunisty ještě hoří.

75 let akademika Otakara Borůvky

Dne 10. května 1974 se dožil sedmdesátí pěti let akademik Otakar Borůvka, doktor fyzikálně matematických věd, vedoucí vědecký pracovník Matematického ústavu ČSAV v Brně, profesor University J.E.Purkyně v Brně, laureát státní ceny Klementa Gottwalda, nositel Řádu práce, Eulerovy medaile Akademie věd SSSR a dalších vyznamenání. V r.1923 dosáhl hodnosti doktora přírodních věd. Na brněnské universitě se r.1928 habilitoval pro matematiku. Řádným profesorem byl jmenován v r.1946.

Vědecká činnost akademika Borůvky se týká tří oblastí matematiky: diferenciální geometrie, algebry a diferenciálních rovnic. Ve světové literatuře je uváděn jako zakladatel teorie korespondencí mezi projektivními rovinami. V algebře vytvořil teorii základů množin a v souvislosti s tím i obecnou teorii grupoidů. V oboru diferenciálních rovnic vytvořil teorii dispersí pro lineární rovnice druhého řádu. Jeho další práce položily základ k modernímu zkoumání transformací lineárních rovnic vyšších řádů.

Akademik Borůvka je vynikající pedagog. Napsal sedm vědeckých knih, z nichž některé vyšly v cizojazyčných překladech. Uveřejnil téměř osmdesát původních prací a mnoho popularizačních článků. Za vědecké zásluhy byl zvolen čestným členem Jednoty československých matematiků a fyziků při ČSAV. R.1968 mu Universita Palackého v Olomouci udělila zlatou plaketu. K sedmdesátým narozeninám obdržel zlatou plaketu ČSAV Bernarda Bolzana Za zásluhy v matematických vědách.

Z.Vejvodová

micko-technický poradce. V NDR byl nejprve vedoucím průmyslového kombinátu Wilhelma Piecka v oboru umělých vláken, zástupcem ředitele Ústavu pro výzkum umělých vláken a poté ředitelem tohoto ústavu. Napsal řadu pojednání a knihu „Technologie a chemie syntetických vláken z polyamidů“. Za své zásluhy dostal mnoho vyznamenání a byl jmenován členem zahraničních akademií, mj. Akademie věd SSSR. Čestným členem Československé akademie věd je od r. 1972.

Z.Vejvodová

Životní jubileum RNDr.CSc. Dagmar Dykyjové

Životní jubilea, jako jsou šedesátiny, nějak nepatří k lidem plným mladistvého nadšení a chuti k nové práci, zasazujícím se s plnou vervou o vše, co podle jejich soudu stojí za to. Mezi takové lidi patří i česká vědecká pracovnice ve fyziologii a ekologii rostlin RNDr.CSc.Dagmar Dykyjová, která 12. dubna t.r. oslavila svoje šedesáté narozeniny. Snad je to díky zdravým kořenům z rodné Vysočiny — na otcovském statku v České Bělé blízce poznala tehdejší pokrokové směry i požadavky zemědělství — že životní elán a rozmach tvůrčích sil zařazují dr. Dykyjovou mezi pracovníky podstatně mladší. S nimi i s mnoha obdobně nadšenými a obětavými pracovníky starší generace pracuje v naší současné ekologii.

K ekologickému výzkumu se dr. Dykyjová dostala až asi před 10 lety, kdy nastoupila do Botanického ústavu ČSAV a začala budovat jeho experimentální základnu v Třeboni (nyní součást hydrobotanického oddělení). Toto treboňské vědecké pracoviště je dnes známo daleko

její práce vydala mnoho cenných a originálních výsledků. V letech 1954—55 pak pracovala na katedře fyziologie rostlin University Karlovy v Praze; jako externí pedagog zde působila i předtím. Její pedagogická činnost měla značný vliv na utváření názorů tehdejší nejmladší generace rostlinných fyziologů. Vyučovala i na jiných vysokých školách a fakultách. V letech 1956—63 byla dr.Dykyjová oporou a jednou z hybných sil v Encyklopedickém Institutu ČSAV. Je autorkou i redaktorkou nikoli nepodstatného dílu naší současné „malé“ encyklopedie (Příruční slovník naučný, Academia, Praha 1963—67); pro „velkou“ encyklopedii i oborové encyklopedie pracovala na přípravě celkové koncepce biologických oborů i heslářů.

Vědecká činnost dr.Dykyjové je podrobněji zhodnocena v článku v časopise „Preslia“, kde je též otištěn soupis jejích původních vědeckých prací různého rozsahu. Uveřejnila jich několik desítek; spolu s akademikem R.Dostálem je též autorkou velmi úspěšné učebnice rostlinné fyziologie. Po celý svůj život se kromě pedagogické činnosti se zájmem věnovala i popularizaci vědy, především na stránkách „Vesmíru“. Málokdo ví, že po krátkou dobu v r.1938 byla i jeho výkonnou redaktorkou. Její populární články byly vždy kritické a nutily k zamýšlení. Čtenáři „Vesmíru“ i ti, kdo jej řídí, mají tedy zajisté dobrý důvod poděkovat dr.Dagmar Dykyjové za veškerou její dosavadní činnost a popřát jí do další práce vědecké, výchovné, osvětové a popularizační hodně úspěchů a neutu- chající optimismus a zdraví!

J.Květ

Sdělení redakce Vesmíru